

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
“16” травня 2024 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри організації
підприємництва
та біржової діяльності
Протокол № 13 від “14” травня 2024 р.
Завідувач кафедри
Микола ІЛЬЧУК

”РОЗГЛЯНУТО ”
Гарант ОП «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
Валентина ЯВОРСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітня програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет – Економічний

Розробник: к.е.н., доцент Яворська В.О.

Київ – 2024 р.

**Опис навчальної дисципліни
«БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля	
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	105	
Кількість кредитів ECTS	3,5	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсове проектування	+	
Навчальна практика	+	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	3	
Семестр	5	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Самостійна робота	45 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Дисципліна “Біржова діяльність” вивчає механізм організації і технології здійснення біржової діяльності товарних бірж в нашій країні та в країнах з ринковою економікою.

Мета вивчення курсу – формування у майбутнього фахівця теоретичних основ та практичних навиків з біржової діяльності та ефективного використання біржових операцій у своїй майбутній професійній діяльності.

Завдання курсу:

- формування у студентів знань з організації біржової діяльності;
- набуття практичних навичок з: організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою; організації взаємовідносин з брокерськими конторами; використання біржової інформації для організації вискоєфективного виробництва та збуту сільськогосподарської продукції.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

СК 12. Здатність до аналітичної, торговельної та інвестиційної діяльності на міжнародних та вітчизняних біржових товарних майданчиках.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

ПРН23. Використовувати базові аналітичні знання з основ ціноутворення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності на товарних ринках.

2.Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

№	Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин												
		денна форма						заочна форма						
		тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
				л	п	л	інд	с.р.		л	п	л	інд	с.р.
5 СЕМЕСТР														
Змістовний модуль 3														
Організаційні засади біржової торгівлі деривативами														
11.	Тема 11. Економічна сутність деривативів та їх класифікація.	1	9	2	2			5	6		1		5	
12.	Тема 12. Розвиток біржової торгівлі товарними та фінансовими деривативами	2	9	2	2			5	5				5	
13.	Тема 13. Організація біржової торгівлі форвардними контрактами	3	9	2	2			5	10				10	
14.	Тема 14. Основи ф'ючерсної торгівлі	4	9	2	2			5	7	1	1		5	
15.	Тема 15. Біржовий кліринг. Маржові розрахунки	5	9	2	2			5	5				5	
Всього за М.3.			45	10	10			25	33	1	2		30	

Змістовний модуль 4													
Організаційні засади управління ціновими ризиками та аналітики у біржовій діяльності.													
16.	Тема 16. Економічна сутність ризиків та їх види	6	6	2	2			2	5				5
17.	Тема 17. Методи управління ризиками.	7	7	2	2			3	5				5
18.	Тема 18. Стратегії хеджування.	8	6	2	2			2	10				10
19.	Тема 19. Хеджування ф'ючерсами.	9-10	8	4	4			-	11	1			10
20.	Тема 20. Опціони та їх види.	11	6	2	2			2	11		1		10
21.	Тема 21. Хеджування опціонами.	12	7	2	2			3	5				5
22.	Тема 22. Основи біржової аналітики.	13	6	2	2			2	5				5
23.	Тема 23. Фундаментальний аналіз.	14	7	2	2			3	11		1		10
24.	Тема 24. Технічний аналіз.	15	7	2	2			3	8				8
Всього за М.4.			60	20	20			20	71	1	2		68
Разом за 5 семестр			105	30	30			45	102	2	4		98
Усього			210	75	60			75	210	6	6		198

3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Години
11	Тема 11. Економічна сутність деривативів та їх класифікація.	2
12	Тема 12. Розвиток біржової торгівлі товарними та фінансовими деривативами	2
13	Тема 13. Організація біржової торгівлі форвардними контрактами	2
14	Тема 14. Основи ф'ючерсної торгівлі	2
15	Тема 15. Біржовий кліринг. Маржові розрахунки	2
16	Тема 16. Економічна сутність ризиків та їх види.	2
17	Тема 17. Методи управління ризиками.	2
18	Тема 18. Стратегії хеджування.	2
19	Тема 19. Хеджування ф'ючерсами.	4
20	Тема 20. Опціони та їх види.	2

21	Тема 21. Хеджування опціонами.	2
22	Тема 22. Основи біржової аналітики.	2
23	Тема 23. Фундаментальний аналіз.	2
24	Тема 24. Технічний аналіз.	2
Всього		30

4. Теми самостійної роботи

№	Назва теми	Години
11	Тема 11. Економічна сутність деривативів та їх класифікація.	5
12	Тема 12. Розвиток біржової торгівлі товарними та фінансовими деривативами	5
13	Тема 13. Організація біржової торгівлі форвардними контрактами	5
14	Тема 14. Основи ф'ючерсної торгівлі	5
15	Тема 15. Біржовий кліринг. Маржові розрахунки	5
16	Тема 16. Економічна сутність ризиків та їх види.	2
17	Тема 17. Методи управління ризиками.	3
18	Тема 18. Стратегії хеджування.	2
19	Тема 19. Хеджування ф'ючерсами.	-
20	Тема 20. Опціони та їх види.	2
21	Тема 21. Хеджування опціонами.	3
22	Тема 22. Основи біржової аналітики.	2
23	Тема 23. Фундаментальний аналіз.	3
24	Тема 24. Технічний аналіз.	3
Всього		45

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- захист практичних робіт;
- інші види.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- інші види.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи RHP (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{HP} + R_{AT}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3083>

конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді) - Електронне розміщення курсу на сайті НУБіП України за посиланням: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3083>

1. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Біржова діяльність» для ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Солодкий М.О., Яворська В.О. Київ: НУБіП України, 2021. 80 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

2. Методичні вказівки до проходження навчальної практики з біржової діяльності для ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Солодкий М.О., Яворська В.О. Київ: НУБіП України, 2021. 48 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

3. Методичні вказівки до написання курсових робіт з дисципліни «Біржова діяльність» для ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Солодкий М.О., Яворська В.О.. Київ: НУБіП України, 2023. 44 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

4. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компринт, 2017. 450 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 738-IX від 19.06.2020 із змінами № 1587-IX від 30.06.2021 № 2180-IX від 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Ільчук М.М., Яворська В.О., Радько В.І. Організаційні засади здійснення біржових операцій на біржовому ринку. Інфраструктура ринку. 2021. №52. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/52_2021/6.pdf

3. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Аналіз і прогнозування біржового ринку: навч. посіб. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 642 с.

4. Солодкий М.О., Яворська В.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/archive>.

5. Сохацька О.М., Панасюк В.М., Роговська-Іщук І.В., Вінницький С.І. Фундаментальний

та технічний аналізи міжнародних ринків. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 309 с.

6. Статистичне моделювання та прогнозування: навч. посіб./Єріна А.М. URL: <http://studentam.kiev.ua/content/view/774/82>.

7. Сутність та особливості фундаментального аналізу міжнародного валютного ринку. Види економічних індикаторів. URL: Режим доступу: <http://library.if.ua/book/131/8725.html>.

8. Фінансова статистика. Навчальний посібник /М. В. Мальчик, С. І. Галашко, А. І. Пелех. URL: http://ebooktime.net/book_393.html

9. Фундаментальний аналіз фінансових інвестицій. Фінансові коефіцієнти. Індекс Альтмана. Точка беззбитковості. Леверидж. URL: <http://library.if.ua/book/82/5816.html>.

10. Фундаментальний аналіз ринку фінансових інвестицій – Електронний ресурс. URL: http://pidruchniki.com/11970524/investuvannya/fundamentalniy_analiz_rinku_finansovih_investitsiy.

11. Яворська В.О. Аналітична оцінка світового біржового ринку. *Інфраструктура ринку*. 2017. № 10. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/10_2017_ukr/16.pdf.

12. Яворська В.О. Аналіз торгівлі деривативними контрактами на міжнародних біржах. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 68. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/68-2022>.

13. Яворська В.О. Аналіз ринків капіталу та організованих товарних ринків. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 69. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/69-2022>.

14. How to use fundamental analysis in trading. URL: <https://www.oanda.com/us-en/learn/fundamental-analysis/introduction-to-fundamental-analysis>.

15. Fundamental analysis. URL: <https://www.cmcmarkets.com/en/trading-guides/fundamental-analysis>.

16. Fundamental Analysis. URL: <https://www.wallstreetmojo.com/fundamental-analysis>.

17. Technical Analysis – A Beginner’s Guide. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/career-map/sell-side/capital-markets/technical-analysis>.

18. Technical Analysis. URL: <https://www.cfainstitute.org/en/membership/professional-development/refresher-readings/technical-analysis>.

19. Офіційний сайт. Верхована Рада України. URL: www.rada.gov.ua.

20. Офіційний сайт. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

21. Офіційний сайт. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>

22. Офіційний сайт. Комісія з товарної ф’ючерсної торгівлі США. URL: www.cftc.gov.

23. Офіційний сайт. Чиказька товарна біржа. URL: www.cme.com.

24. Офіційний сайт. Українська біржа. URL: <http://www.ux.ua>

25. Офіційний сайт. Українська енергетична біржа. URL: <https://www.ueex.com.ua>

26. Офіційний сайт. Українська універсальна біржа. URL: <https://sale.uub.com.ua>.